

Paren van hetzelfde geslacht, vrij verkeer van EU-burgers, migratie en asiel

Iedere discriminatie, met name op grond van (...) seksuele geaardheid, is verboden.

Iedere burger van de Unie heeft het recht zich vrij op het grondgebied van de lidstaten te verplaatsen en er vrij te verblijven.

Het recht op asiel is gegarandeerd (...).

Eenieder heeft recht op eerbiediging van zijn (...) familie- en gezinsleven (...).

Handvest van de grondrechten van de EU (artikelen 21, 45, 18, 7)

Kan iemand zich voegen bij een partner of echtgenoot van hetzelfde geslacht in een andere lidstaat?

Iemand die naar een lidstaat van de EU wenst te verhuizen, hetzij vanuit een andere lidstaat, hetzij van buiten de EU, heeft vaak het recht zijn of haar echtgenoot mee te nemen. Paren van hetzelfde geslacht genieten dit recht echter niet altijd, zelfs als zij een geregistreerd partnerschap of een huwelijk zijn aangegaan. Het is aan elke lidstaat (en niet aan de EU) om te beslissen of partners dan wel echtgenoten van hetzelfde geslacht worden toegestaan of erkend.

Artikel 6, lid 2, van het EU-Verdrag verplicht lidstaten, wanneer zij het Gemeenschapsrecht toepassen, tot eerbiediging van de grondrechten, waaronder het verbod op discriminatie op grond van seksuele geaardheid. Het Gemeenschapsrecht verplicht lidstaten dus niet om partnerschappen of huwelijken tussen mensen van hetzelfde geslacht toe te staan of te erkennen, maar wel om paren van hetzelfde geslacht net zo te behandelen als partners van verschillend geslacht, wanneer zij het Gemeenschapsrecht (waaronder de wet inzake vrij verkeer, migratie en asiel) toepassen.

De rechten van paren van hetzelfde geslacht hangen af van hun verhouding tot de lidstaat. Het Gemeenschapsrecht maakt onderscheid tussen drie categorieën van personen: EU-burgers die naar een andere lidstaat reizen, onderdanen van derde landen, en personen die internationale bescherming zoeken.

A. EU-burgers

Ingevolge de **richtlijn vrij verkeer** (2004/38/EG) is het een EU-burger toegestaan om onder bepaalde omstandigheden met zijn of haar echtgenoot in de EU te reizen of te verblijven. Als het gastland dezelfde status toekent aan geregistreerd partnerschap als aan het huwelijk, hebben geregistreerde partners volgens de richtlijn dezelfde rechten als 'echtgenoten'.

Een burger heeft het recht drie maanden in een andere lidstaat te verblijven. Burgers die langer willen blijven, moeten **werknemers of studenten** zijn, of over **eigen financiële middelen beschikken**. Een burger kan zijn of haar echtgenoot meenemen om in de ontvangende lidstaat te verblijven, zelfs indien de echtgenoot niet tot één van de bovenstaande categorieën behoort. Maar als de ontvangende lidstaat echtparen of partners van hetzelfde geslacht niet erkent, heeft zo iemand slechts het recht om zich bij de echtgenoot of partner te voegen indien hij of zij zelf tot één van deze categorieën behoort.

Een burger met een echtgenoot of partner van hetzelfde geslacht die in een andere lidstaat wenst te verblijven, kan met één van de volgende drie situaties te maken krijgen:

- 1. Huwelijken.** Als de echtelieden getrouwd zijn in hun eigen lidstaat en de ontvangende lidstaat erkent de geldigheid van huwelijken tussen mensen van hetzelfde geslacht, dan mag een persoon ingevolge de richtlijn vrij verkeer zich bij zijn of haar echtgenoot voegen. Op dit moment erkennen België, Nederland, Spanje en Zweden het burgerlijk huwelijk tussen mensen van hetzelfde geslacht. Elf lidstaten lijken dat echter niet te doen: Estland, Griekenland, Ierland, Italië, Letland, Litouwen, Malta, Polen, Portugal, Slovenië en Slowakije. In deze staten zullen echtgenoten van hetzelfde geslacht waarschijnlijk niet als 'echtgenoten' worden erkend.
- 2. Geregistreerde partnerschappen.** Wanneer de partners zich hebben laten registreren in hun eigen lidstaat, mag een persoon zich bij zijn of haar partner voegen als waren zij 'echtgenoten', afhankelijk van de status die in de ontvangende lidstaat aan geregistreerde partnerschappen wordt toegekend.
  - a. Als in de nationale wetgeving van de ontvangende lidstaat het geregistreerde partnerschap gelijkwaardig is aan het huwelijk, dan mag een persoon ingevolge de richtlijn vrij verkeer zich bij zijn of haar partner voegen als waren zij 'echtgenoten'. Zes lidstaten beschouwen het geregistreerde partnerschap in zijn werking als gelijkwaardig aan het huwelijk (Denemarken, Finland, Hongarije, Roemenië, Tsjechië en het Verenigd Koninkrijk).
  - b. Als de ontvangende lidstaat het geregistreerde partnerschap niet als gelijkwaardig aan het huwelijk beschouwt, zijn de partners onderworpen aan de regels voor ongeregistreerde ('de facto') partners in een 'duurzame relatie'. Het Gemeenschapsrecht verplicht lidstaten niet tot toelating of erkenning van het geregistreerde partnerschap.
- 3. Ongeregistreerde (de facto) partnerschappen.** Als de ontvangende lidstaat huwelijken tussen mensen van hetzelfde geslacht niet erkent, of als de partners hun relatie eenvoudigweg niet hebben vastgelegd, vallen zij onder de regels die gelden voor ongeregistreerde partnerschappen. Een burger met een ongeregistreerde partner heeft niet hetzelfde recht om zich bij hem of haar te voegen als een echtgenoot. In plaats daarvan verplicht de richtlijn vrij verkeer de lidstaten om 'binnenkomst en verblijf' van ongeregistreerde partners die een 'duurzame relatie' hebben, te 'vergemakkelijken'. Dit geldt in gelijke mate voor partners van hetzelfde geslacht als voor partners van verschillend geslacht. De regel is niet zo duidelijk als het ondubbelzinnige recht dat echtelieden hebben om zich bij hun echtgenoot te voegen, aangezien zij dienen te bewijzen dat hun relatie 'duurzaam' is.

B. Onderdanen van derde landen

Richtlijn 2003/86/EG inzake gezinshereniging is van toepassing wanneer beide partners onderdanen zijn van een derde land (geen burgers van een lidstaat van de EU). De richtlijn inzake gezinshereniging staat echtgenoten die onderdanen van derde landen zijn toe zich te herenigen indien zij zich op wettige wijze op het grondgebied van een lidstaat bevinden. Lidstaten zijn echter niet uitdrukkelijk verplicht dit recht uit te breiden naar geregistreerde (of ongeregistreerde) partners van hetzelfde geslacht.

C. Personen die internationale bescherming zoeken

In de **erkenningsrichtlijn (2004/83/EG)** worden de voorwaarden uiteengezet waaronder lidstaten asiel dan wel internationale bescherming moeten verlenen aan onderdanen van derde landen. Zij die het gevaar lopen te worden vervolgd in hun eigen land (op grond van onder meer seksuele geaardheid), kunnen deze bescherming genieten. Lidstaten zijn vrij om al dan niet toe te staan dat de persoon die deze bescherming wordt geboden, zijn of haar partner van hetzelfde geslacht laat overkomen. Negen lidstaten staan dit onder bepaalde voorwaarden toe (België, Denemarken, Duitsland, Finland, Luxemburg, Nederland, Spanje, Tsjechië en het Verenigd Koninkrijk). In veertien lidstaten is dit niet toegestaan, terwijl in vier andere lidstaten de situatie onduidelijk is.

Deze flyer is gebaseerd op het verslag "**Homophobia and Discrimination on the grounds of Sexual Orientation in the EU Member States – Part I Legal Analysis**" (Homofobie en discriminatie op grond van seksuele geaardheid in de lidstaten van de EU — Deel I: Juridische analyse) dat in juni 2008 door het Bureau van de Europese Unie voor de Grondrechten (FRA) is uitgebracht.

Het volledige verslag is verkrijgbaar op: <http://fra.europa.eu>

Alle publicaties van het Bureau van de Europese Unie voor de Grondrechten kunnen gratis via bovenstaande website worden besteld.

Indien u vragen heeft over deze vertaling raadpleeg dan de versie in het Engels, de originele en officiële versie van het document.

Reproductie is toegestaan, behalve voor commerciële doeleinden, mits de bron wordt vermeld.